

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTEi opp-
klaringDOMSTOL
Nils T. Bjørke

Justisministeren inviterer til høyring for å gjeninnføre strukturen for tingrettene og jordskifte-rettene frå før domstols-reformen av 2021, ei av Solberg-regjeringa sine sterkt sentraliserande reformar.

Ingvild Wetrhus Thorsvik hevdar i «Politisk kvarter» 26. januar at domstolsreformen var eit svar på Riksrevisjonens rapport om manglande effektivitet i domstolane. Me som handsama denne rapporten i kontrollkomiteen, veit at den handla om noko ganske anna.

Riksrevisjonen sin rapport frå 2019 syner at både tingrettene og lagmannsrettene nyttar for lang tid på å handsame saker og bryt fristane i lova. Dette har Riksrevisjonen rapportert om sidan 2005.

Riksrevisjonen peiker på at ei viktig årsak til dette er at dei verkemidla me har lova for å syta før framdrift i sakene, ikkje vert nytta godt nok.

Domstolsadministrasjonen følger heller ikkje opp domstolane for å få dette til. Domstolane manglar naudsynt IKT-utstyr for å kunna arbeida effektivt.

Visst syner rapporten at dei mindre tingrettene har eit effektiviseringspotensial. Men hovudbodskapen er at domstolsadministrasjonen, domstolane og i stort heile straffesakskjeda må sjå på måten dei arbeider på.

Det rapporten viser, er at det ikkje er nokon samanheng mellom storleiken på domstolen og saksbehandlingstid og effektivitet. Difor er ikkje endringar i struktur svaret på problema Riksrevisjonen har tatt opp.

Me må tenkja nytt om kva som gjer domstolane våre effektive.

Me må ta omsyn til at domstolane sin effektivitet er eit spørsmål om både tidsbruk, aktiv saksstyring og rettstryggleik over heile landet.

I dei spørsmåla kan nærleik vere svaret, ikkje problemet.

Nils T. Bjørke,
stortingsrepresentant for
Senterpartiet
nils.t.bjorke@stortinget.no

Kornlagring trengs ikke?

BEREDSKAP
Bjørn Eidem

Solbergregjeringa holdt fast på at beredskapslagring av korn ikke er nødvendig – det koster mer enn nytteeffekten kan forsvare. Resonnementet er at Norge har penger til å kjøpe det kornet som trengs, også i en krisetituasjon der kornprisen mangedobler seg.

Nå har kornprisene økt kraftig, og Russland, verdens største eksportør av hvete, øker eksportrestriksjonene i form av avgifter og kvoter. Vi har et godt stykke igjen til en fullskala global matvarekrise som fra 2008 til 2013, da en rekke eksportørland innførte eksportforbud eller -restriksjoner. Men hvis prisene i verdens råvaremarkeder fortsetter å øke, kan vi komme dit ganske raskt.

Det er opplagt et etisk dilemma å ha som strategi å la krisa komme, for så å løse egne problemene ved å forsterke krisa, by opp prisen ytterligere og kjøpe maten «ut av munnen på fattige folk». Men spørsmålet om beredskapslagring er mer komplisert enn som så. Forståelsen av mer generell geopolitisk dynamikk og makt knyttet til mat mangler i den norske debatten. Vi vet at Forsvarets forskningsinstitutt har bidratt til å belyse militære og sikkerhetspolitiske sammenhenger som er viktige for Norge.

Verdens handels- og matvaresystem har vært ganske robuste etter andre verdenskrig. Bare rundt 1974 og 2008 har det gått skikkelig galt. Begge gangene har lave globale kornlagre vært en forutset-

KORNETS POLITIKK: Når kornlagrene er lave, blir markeder og politikere nervøse, skriver Bjørn Eidem. Her forberedelser til våronn i Svinndal i Østfold, 2020.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

ning for og medvirkende årsak til krisa. Verdens hvetelager lå på cirka 200 millioner tonn rundt år 2000, før det falt til rundt 130 millioner tonn i forkant av markedsuroen, innledet med

”
politisk uro.

årene 06/07 og 07/08 da Australia hadde tørke to år på rad i kombinasjon med svake år både i Ukraina og i EU.

Måler vi lagrene i antall dagers forbruk, ser vi at verdens hvetelagre falt fra 125 til 76 dagers forbruk fra 2001 til 2003. Deretter holdt de seg lave til krisa i 2008. Nå

er lagrene oppe i over 130 dager.

Forskjellen fra forrige krise er at da hadde eksportørlandene, som sørger for volumet i verdensmarkedet, og gruppen av forbrukerland som er avhengig av import, omtrent halvparten av det globale lageret hver. Nå har importørlandene mer enn doblet sine lagre, mens eksportørene ligger på det samme lave nivået. Det kan tolkes som at verdensmarkedet er like sårbart som det var i i forkant av 2008, og at importørens tillit til verdensmarkedet er halvert. Det er en vesentlig endring fra sist Norge gjennomgikk sin strategi.

Like viktig som den direkte innvirkningen av lave lagre på markedet og prisene, er

den indirekte virkningen på verdens politikere. Når brødpriene stiger, blir det politisk uro. I 2008 så vi at en rekke relativt politisk stabile land vedtok eksportforbud på korn og andre matvarer, noe som forverret og forlenget krisa. Lærdommen er at når lagrene er lave, blir både markeder og politikere nervøse.

Før 2008 var det relevante spørsmålet om Norge, som et rikt land, kunne tillate seg å ikke bidra til å holde globale lagre oppe som bidrag til internasjonal stabilitet. Nå er spørsmålet: Hvorfor har verdens importører doblet sine lagre de siste ti åra, mens Norge har fortsatt å avvike sin lagerkapasitet? Og trenger vi en ny krise for å ta utfordringene på alvor?

Bjørn Eidem,
Ruralis – institutt for rural- og
regionalforskning
bjorn.eidem@ruralis.no

Fagforbundet – i utakt med seg sjøl?

ARBEIDSLIV
Ole Kristian Pettersen

Helt fra desember 2020 har Fagforbundet hatt ei arbeidsgruppe som skal gruble fram ei vurdering av kontingentelementene i forbundet. Denna vurderinga foreligger nå, det vil si den blei lagt fram til høring fra april 2021 og til presentasjon og diskusjon rundt i de lokale foreningane.

Ikke veldig overraskende er høringa bifalt hos de fleste yrkesaktive. Det er jo deilig å få litt mindre å betale på når dissa heftige strømgrenningane vælver over vårs uten styring av ansvarlige myndigheter både før og nå.

For å styrke konkurransen med andre fagforbund vil man redusere kontingenten

for de yrkesaktive fra 1,45 prosent til 1,25 prosent. Det er bare en veldig viktig hake ved dette: For å oppnå en reduksjon for de yrkesaktive må noen betale for det. Fagforbundet er livredde for at det skal bli for mange pensjonister som får for mye, derfor skal kontingenten for dissa øke fra 950 per år og til 1500 per år.

Det er ingen lita økning i et forbund som slår seg på brystet med følgende slagord: omsorg, samhold og solidaritet!

I sin egenreklame ønsker arbeiderbevegelsen å framstå som en forkjemper for «de nederst ved bordet». I Fagforbundet er det mange som sitter nederst ved bordet,

altså folk i lavtlønte yrker, og de blir neppe mer høytlønte som pensjonister heller. Når vi nå har ei regjering som bokstavelig talt er utgått fra arbeiderbevegelsen, og som lar kraftkapitalen uhemma forsyne seg av våre lønninger og pensjoner, er det mildt sagt umusikalsk av Fagforbundet å kreve enda mer av sine eldre medlemmer.

Fagforbundet i Norge er et rikt forbund. Med en egenkapital på 1,6 milliarder kroner, et konfliktfond på 700 millioner og fondsmidler som beregnes te 600 millioner pluss en betydelig boligmasse, er det ikke ei forening som ligger på sotteseng!

I høringa er det ingen ting som tyder på at man vil se på

mengden av sekretærer, ledere og mellomledere, ei heller på lederlønninger som ligger skyhøyt åver vanlige menige medlemmer.

Detta minner om private bedrifters måte å redusere kostnader på: Man byner nederst på gølv et og sluttar nederst på gølv! Det er derfor med all mulig grunn jeg fjerner spørsmålsteget i overskrifta og skriver: Fagforbundet – i utakt med seg sjøl.

Fagforbundet trenger ikke bli overraska over at aktive eldre medlemmer vil forsvinne fra forbundet hvis dette forslaget blir banka igjennom på landsmøte seinere i år.

Ole Kristian Pettersen,
født bak Kroa og nylig protest-
avgått pensjonisttillitsvalgt i
Fagforbundet, Horten
ole.kristian.pettersen@sf-nett.no